

УДК 37.013.42:316.774:(316.3+316.47)

МІСЦЕ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНТЕРНЕТУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

2005 р., І.В. Пиголенко

аспірант кафедри політології, соціології та соціальної роботи

Національного технічного університету України

“Київський політехнічний інститут”

Нове століття принесло зміни в суспільстві. Змін зазнали всі сфери, як суспільного життя (економічна, політична, соціальна та освітня), так і особистісного життя кожної людини. Відбулася трансформація моральних стереотипів, що стали вважатися застарілими, переоцінка цінностей і ціннісних орієнтацій, як у суспільстві в цілому, так і кожної окремої особистості. Сучасне суспільство підійшло до такого етапу свого розвитку, що можна охарактеризувати як становлення нової цивілізації.

Теорія постіндустріального суспільства, запропонована наприкінці 60-х – початку 70-х років американськими і європейськими дослідниками, є сьогодні однією з найбільш розповсюджених соціологічних концепцій, що дозволяють адекватно осмислити масштабні зміни, що відбулися в західних суспільствах протягом останніх років. Її прихильники прагнули підкреслити, що гарантом сучасного суспільного прогресу є швидкий технологічний розвиток, заснований на перетворенні науки в безпосередню продуктивну силу, а мірою такого прогресу виступає становлення всебічного розвитку особистості і розширення творчих можливостей людини.

Концепція постіндустріального суспільства як загальносоціологічна теорія розвитку досить глибоко розроблена закордонними дослідниками, серед яких: Белл Д. Дж. Гелбрейт, Тоффлер Е. Тощо [1].

Цілеспрямоване осмислення духовної еволюції людини в постіндустріальному суспільстві означене цілим рядом чинників, серед яких особливе місце займає аналіз трансформації загальнолюдських цінностей.

Ми є свідками розвитку засобів масової телекомунікації в усьому світі. У них знайшли своє відображення науково-технічна і комп'ютерна революція, що охопила всі сторони життя суспільства, у тому числі і сферу людського спілкування. До кінця ХХ століття кількість радіоприймачів і телевізорів нараховує вже мільярди, а тиражі періодичних видань газет і журналів досягають сотень мільйонів екземплярів. Ці показники продовжують зростати. Масова комунікація стає вікном у широкий світ для мільярдів людей нашої планети. Це відноситься до всіх засобів масової телекомунікації, і, насамперед, до всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет.

Інтернет постає в центрі проблематики „людського виміру”, він стає прерогативою постіндустріального суспільства з усіма його соціокультурними і техніко-економічними особливостями.

Інтернет стає зручним джерелом доступу до самої різноманітної інформації, принципово перетворюючи всю систему нагромадження, збереження, поширення і використання колективного досвіду людства.

Щодо визначення, то: “Інтернет (Internet) – мережа передачі даних, що має глобальну децентралізовану архітектуру, розвинені засоби адресації і передачі інформації на основі протоколів TCP/IP між іншими одно- та різнотипними мережами передачі даних, комп’ютерними системами і різноманітним термінальним (кінцевим) обладнанням, та забезпечує доступ до величезної кількості розподілених інформаційних ресурсів і різноманітних послуг” [5, 75].

Звернення автора до дослідження проблеми інтеграції інформаційних технологій у простір вищої технічної освіти викликане, насамперед, потужним процесом комп’ютеризації, створенням широких можливостей доступу людини до надійних джерел інформації, що, в свою чергу, забезпечує високий рівень розвитку суспільства.

Отже, ознакою нового суспільства є зростаюча роль спеціалізованого знання, перехід влади на підприємстві до фахівців, тобто появи нової сили, що трансформує суспільство. Це потреба в спеціалістах найвищого ґатунку, що витікає зі зростаючої ролі освіти в суспільстві. Звідси, за Дж. Гелбрейтом, значення індустріальної системи як найвищої цінності має падати, а „освіта стане самоціллю, а не засобом підготовки до більш успішного обслуговування індустріальної системи. Над людьми не пануватиме хибна віра в те, що окрім цілей індустріальної системи, окрім виробництва та отримання прибутків за допомогою все більш досконалих технічних засобів – в житті немає нічого важливішого” [2, 403].

Місце і роль тієї або іншої країни в сучасному світі визначаються насамперед рівнем її науково-технічного розвитку. Освіта в сучасному світі стає головним постачальником нового класу технічних і наукових спеціалістів.

За словами ректора Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” (НТУУ „КПІ”) М.З. Згуровського, “місце і роль будь-якої держави у світовій спільноті пов’язані з її спроможністю виробляти, споживати і застосовувати нові знання й технології. Ці процеси безпосередньо залежать від чотирьох складових: науки, освіти, виробництва та бізнесу, спільним інструментом для яких є інформаційні і комунікаційні технології (ІКТ)” [4].

В українських вищих закладах освіти процес входження в інформаційне суспільство, користування мережею Інтернет й іншими передовими технологіям, без яких процес обміну інформацією вже неможливий, йде не так

швидко. Доступ є, але не всі викладачі готові та мають можливість користатися мережею Інтернет. Студенти, наприклад, прекрасно володіють навичками пошуку готових рефератів у мережі Інтернет, але викладачі не мають змоги та механізмів здійснення контролю такого роду “імітації” навчання. Це одна з негативних сторін, що впливає в результаті процесу інформатизації навчального процесу в вищій школі.

З іншого боку, якість освіти перестала безпосередньо залежати від локальної інформації, сконцентрованої в університетській та інших бібліотеках. Відкриті електронні каталоги, повнотекстові бази даних, спеціалізовані освітні портали створюють принципово нові способи отримання необхідної для навчання інформації. З'явилась можливість роботи з рідкісними, раніше недоступними інформаційно-освітніми ресурсами. Сучасні „пошукові системи” дозволяють в обмежений час зібрати необхідну інформацію як для освітньої, так і для дослідницької роботи студентів, аспірантів та викладачів.

Проблематика, пов'язана з аналізом можливостей Інтернету як новітнього способу отримання інформації і здійснення комунікації є новою для вітчизняної соціології. Проте, у зв'язку з активним проникненням Інтернету в повсякденне життя людини, в усьому світі ведеться безліч досліджень, що стосуються взаємодії Інтернету і соціуму, перспектив і проблем упровадження нових комп'ютерних і інформаційних технологій у сучасні наукові дослідження. Однак Інтернет сьогодні – це експериментальний посередник між людьми, концептуалізація якого ще повинна відбутися.

Надаючи користувачам широкий та надзвичайно швидкий доступ до різноманітних джерел інформації, Інтернет змінює повсякденний образ життя студентської молоді. Інтернет стає допоміжним засобом соціалізації і самореалізації особистості (студента) та соціальної групи (студентської) шляхом спілкування. Тому, слід відзначити, що формування ціннісних орієнтацій відбувається також і під впливом включення студентської молоді в сучасний інформаційний простір. Тим паче, процес комп'ютеризації та включення мережі Інтернет у систему формальної освіти відбувається навколо навчальних закладів та науково-дослідницьких центрів, а саме технічної сфери.

Спираючись на результати соціологічного дослідження, проведеного автором в межах науково-дослідного проекту на тему “Дослідження трансформації ціннісних та професійних орієнтацій студентів технічного ВНЗ” з 1 листопада 2004 по 30 червня 2005 року в НТУУ “КПІ”, слід зазначити, що найчастіше Інтернет використовують як інформаційне джерело: пошук необхідної інформації для навчання, роботи (скачування рефератів, курсових робіт, книжок, необхідного програмного забезпечення тощо) – 86,7 % та як альтернатива засобів масової інформації (перегляд електронних газет, журналів, новин) – 41,7 %. Як засіб спілкування, або, як вже розглядалося

вище, здійснення комунікації (листування електронною поштою, участь у чатах, участь у форумах, спілкування по ICQ) – 50,7 %. Також Інтернет служить для відпочинку та розваг (анекдоти, гороскопи, скачування, музики, гра в комп'ютерні ігри) – 44,3 % (рис. 1).

Рис. 1. Зазначте, з якою метою ви користуєтесь мережею Інтернет?

Нові технічні можливості дозволяють університету зосередитись на новітніх освітніх технологіях. Отже, теоретично, саме вони забезпечують розвиток та підвищення професійної кваліфікації майбутніх спеціалістів та їх конкурентоспроможність на світовому ринку праці.

На думку російського професора В. Гризлова, “для працедавця важливу роль відіграє ступінь володіння потенційним співробітником новими інформаційними технологіями в необхідній предметній сфері. Тому ВНЗ повинен не тільки бути поінформованим про програмні продукти, які використовують працедавці, але й навчати роботи з такими продуктами” [5]. Результати соціологічного дослідження, проведеного Науково-дослідницьким центром прикладної соціології “Соціоплюс” НТУУ “КПІ” за дорученням ректора М.З. Згуровського в травні-червні 2005 року серед студентів-старшокурсників усіх факультетів та інститутів показали, що п’ята частина студентів не має достатніх знань із сучасних інформаційних технологій, які є важливим чинником конкурентоспроможності фахівця на ринку праці. Не дивлячись на те, що НТУУ “КПІ” – технічний навчальний заклад, 57 % студентів-старшокурсників оцінили рівень своїх знань, як середній (рис. 2).

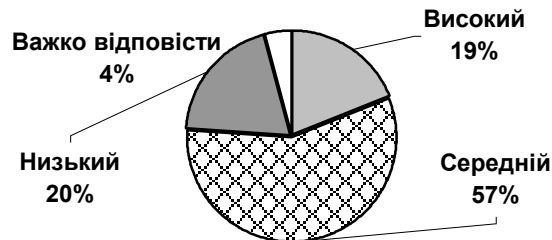

Рис. 2. Оцініть рівень своїх знань із сучасних інформаційних технологій та програмних продуктів, що мають широке застосування в практичній діяльності?

Якщо у вищих навчальних закладах, гуманітарного спрямування застосування новітніх форм проведення занять (тренінгів, ігрових методик, інтерактивних форми занять із використанням новітніх комп'ютерних технологій) набуває широкого застосування, то у вищому технічному закладі освіти ще не набуло поширення. Сучасні технології та візуальне супроводження занять дадуть змогу проводити заняття за допомогою комп'ютерів, здійснювати презентації програмних продуктів (рис.3).

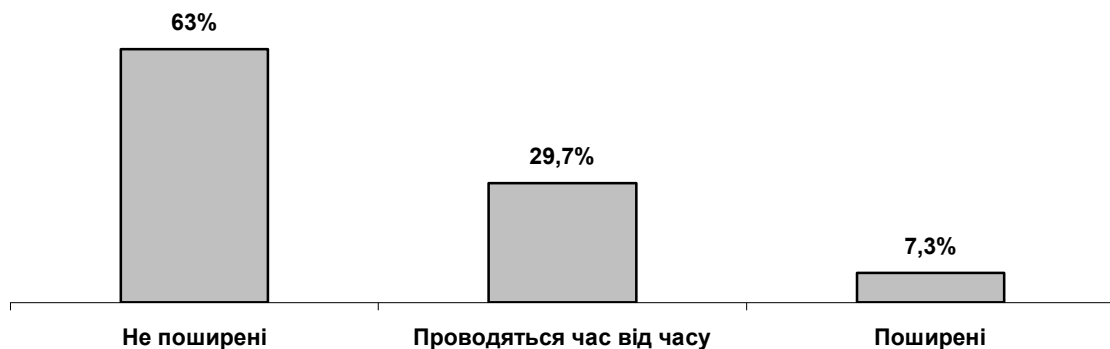

Рис. 3. Чи поширені на вашому факультеті новітні форми проведення занять (тренінги, ігрові методики, інтерактивні форми занять з використанням новітніх комп'ютерних технологій)?

У нашій країні розпочатий процес інформатизації, комп'ютеризації, суспільної медіатизації, реформування системи вищої освіти. Значна частка уваги приділяється, особливо в новітніх концепціях інформаційного суспільства, також феномену Інтернету, який відкриває нові можливості для розвитку суспільної комунікації. Сьогодні Мережа має достатньо як

прихильників, так і завзятих противників, але перших стає все більше і роль Інтернету в інформаційному просторі вищої технічної освіти вже мало хто заперечує.

Дане дослідження не вичерпує поле пошуку, що стосується місця сучасних інформаційних та Інтернет-технологій у процесі включення сучасного студентства, що навчається в вищих технічних навчальних закладах, до інформаційного простору в умовах кардинальних соціально-економічних трансформацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – с. 194-251.
2. Гелбрейт Дж. К. Новое индустриальное общество. – М.: Прогресс, 1969. – 451с.
3. Грызлов В. Качество образования: диалектика позиций и уровней // Высшее образование в России. – 2005. – № 5. – С. 27.
4. Згуровський М.З. Шлях до інформаційного суспільства – від Женеви до Тунісу // Інтернет-видання: <http://www.zn.kiev.ua/ie/print/51078>
5. Інформаційне суспільство: дефініції: людина, її права, інформація, інформатика, інформатизація, телекомунікації, інтелектуальна власність, ліцензування, сертифікація, економіка, ринок, юриспруденція / В.М. Брижко, О.М. Гальченко, В.С. Цимпалюк та ін. – К.: Інтеграл, 2002. – 220 с.
6. Тоффлер Е. Третя хвиля / 3 англ. пер. А. Євса. – К.: Вид. дім "Всесвіт", 2000. – 480 с.

